

Η Κατάρα της Ασίας ή η Μάστιγα της Ασίας

Συνέχεια από προηγούμενο τεύχος Αρ.24
σελ. 45.

Η Κατάρα της Ασίας ή η Μάστιγα της Ασίας

Εκδόθηκε διαταγή να παραδώσουν όλοι τα τουφέκια τους και άλλα όπλα και στρατιωτικά αποσπάσματα στάλθηκαν σ' όλα τα χωριά για την εκτέλεση της διαταγής αυτής. Ότι σκοπός της διαταγής αυτής δεν ήταν τόσο το μάζεμα κρυμμένων όπλων, όσο η τρομοκράτηση των κατοίκων, έγινε πολύ γρήγορα φανερό απ' τους βασανισμούς που επιβάλλονταν κατά τη διάρκεια της έρευνας για όπλα. Οι ραβδισμοί στις φτέρνες των ποδιών ήταν ένα μέτρο που εφαρμοζόταν ιδιαίτερα. Τα πόδια των χωρικών που ήταν συνηθισμένοι να βαδίζουν ξυπόλητοι ήταν πολύ σκληρά γι' αυτό τους έδεναν, τους εγύριζαν ανάποδα και εκτυπούσαν τα δάκτυλα των ποδιών τους με ρόπαλα ωστού γίνουν ένας πολτός.

Ένας άλλος τρόπος βασανισμού που εφαρμοζόταν από την «Κυβέρνηση της Ενώσεως και Προόδου» ήταν να δένουν ένα σχοινί ολόγυρα απ' το στήθος του θύματος και να χώνουν ανάμεσα στο σώμα και στο σχοινί ένα τουφέκι που το έστριβαν ύστερα ωστού το θύμα να πάθει μια εσωτερική βλάβη. Και ιερείς ήταν συχνά θύματα της εκστρατείας αυτής τρομοκρατίας και μίσους με το σκοπό αφ' ενός να τους γελοιοποιήσουν και αφ' ετέρου να τους υποβάλουν σε απαίσια μαρτύρια. Οι δυστυχείς αναγκάζονταν να στέκονται επάνω στο ένα πόδι, ενώ ένας στρατιώτης τους απειλούσε με μια λόγχη. Αν ο ιερέας, εξαντλημένος στο τέλος, πατούσε το σηκωμένο πόδι του κατά γης τον τρυπούσαν με τη λόγχη.

Οι φυλακές ήταν ξεχειλισμένες από δυστυχημένους ανθρώπους που ζούσαν μέσα στην πείνα και στην ακαθαρσία. Ένας Αμερικανός καπνέμπορος μου διηγήθηκε ότι ένας σπουδαίος Έλληνας έμπορος εξαφανίστηκε και επί πολλές ημέρες ακούγονταν κραυγές πόνου που έβγαιναν απ' το

δεύτερο πάτωμα της οικοδομής. Ο Έλληνας αυτός δεν σκοτώθηκε, αλλά στο τέλος απολύθηκε. Ο ίδιος έδειξε στον Αμερικανό πολλές στογγυλές τρύπες σ' όλο του το σώμα. Τον έδεναν γυμνό επάνω σ' ένα τραπέζι και έχυναν επάνω του ζεματιστό λάδι. Και όταν επάνω στην αγωνία του απαντούσε «Τι έκαμα;» οι βασανιστές του απαντούσαν: «Σου τα κάμνομε αυτά για να σου δείξωμε ότι η Τουρκία ελευθερώθηκε για τους Τούρκους». Χωρίς αμφιβολία τον απέλυσαν για να διαδόσει τα ευχάριστα νέα.

Ένας πολύ γνωστός Άγγλος ανταποκριτής φιλοβούλγαρος, εδήλωσε ότι είχε στείλει εκθέσεις για τους διωγμούς αυτούς στις Αγγλικές εφημερίδες, δεν είχε μπορέσει όμως να επιτύχει την δημοσίευση των. Είχε την ιδέα ότι αυτό ωφείλετο εις το ότι ολόκληρος ο Άγγλικός τυπος ανήκε σε Εβραίους, δεν είναι όμως εύκολο να παραδεχτεί κανείς αυτό το συμπέρασμα του. Η αληθινή αιτία πρέπει να βρίσκεται στην κυβερνητική πολιτική της εποχής εκείνης.

Ο διωγμός αυτός εναντίον των Ελλήνων, Βουλγάρων και Σέρβων αδιακρίτως, τους ανάγκασε να ενωθούν στο ίδιο στρατόπεδο και τους έδωσε τη δυνατότητα να διώξουν τους Τούρκους απ' τη Μακεδονία, μολονότι, ευθύς μόλις απαλλάχθηκαν απ' τον κοινό εχθρό, επέπεσαν ο ένας εναντίον του άλλου.

Ο καθένας που είχε τάση ν' αμφιβάλλει για την αλήθεια της περιγραφής που κάναμε παραπάνω, πρέπει να καταλάβει, αν έχει κάποια ιδέα για τα ζητήματα των Βαλκανίων, ότι θα χρειαζόταν μια σοβαρή κατάσταση πραγμάτων για ν' αναγκάσει Έλληνες και Βούλγαρους να πολεμήσουν ο ένας στο πλευρό του άλλου.

Οι διωγμοί, στους οποίους υπεβλήθησαν

όλοι οι λαοί της αυτοκρατορίας, εκτός απ' τους Τούρκους, περιγράφονται σωστά στο εξής άρθρο της «Νέας Αλήθειας», μιας συντηρητικής εφημερίδας που εκδιδόταν σε Ελληνική γλώσσα στην Θεσ/νίκη, και ασκούσε όλη της την επιρροή για να επιτύχει τη γαλήνη και τη μετριοπάθεια. Το άρθρο αυτό δημοσιεύτηκε στο φύλλο της 10 Ιουλίου 1910, δηλ. δυο χρόνια μετά την διακήρυξη του περίφημου «Συντάγματος»:

«Πριν περάσουν δυο χρόνια ανακαλύφθηκε στην Κων/πολη ένα μυστικό κοιμτάτο με διακλαδώσεις σε όλες τις σημαντικές εμπορικές πόλεις, του οποίου οι σκοποί διακηρύσσεται ότι επιδιώκουν την ανατροπή της παρούσης καταστάσεως πραγμάτων. Στο κοιμτάτο αυτό ανήκουν και πολλοί εξέχοντες άνδρες και μέλη του Κοινοβουλίου. Κάθε δυσaréσκεια που συναντά κανείς μέσα στο βασίλειο προέρχεται απ' την εσφαλμένη αυτή πολιτική. Οι κυβερνήτες μας, σύμφωνα με το συγκεντρωτικό σύστημα, με βάση την κυριαρχία του λαού που έχει στα χέρια του την κυβέρνηση, το οποίο υιοθέτησαν, ενέπνευσαν μίσος και εμπάθεια εναντίον όλων των άλλων φυλών. Δυσaréστησαν τους Άραβες με το να θέλουν να εγκαταλείψουν τη γλώσσα τους. Αποξένωσαν τους Αλβανούς με την προσπάθεια τους να εφαρμόσουν επάνω τους τη βία, μολονότι μέτρα συμπιλιώσεως θα ήταν προτιμότερα. Δυσaréστησαν τους Αρμενίους με το να παραμελήσουν τα νόμιμα αιτήματα τους. Προσέβαλαν τους Βουλγάρους με το να τους αναγκάσουν να ζουν μαζί με ξένους που μεταφέρθηκαν εκεί επίτηδες από άλλα μέρη. Δυσaréστησαν τους Σέρβους με το να εφαρμόσουν εναντίον τους μέτρα, η σκληρότητα των οποίων αντιβαίνει σε κάθε ανθρώπινο νόμο.

«Όσο για μας τους Έλληνες όμως τα πράγματα δεν μπορούν να περιγραφούν. Έχουμε καθημερινά μπροστά μας μια τέτοια τρομερή εικόνα διωγμού και εξοντώσεως, ώστε ό,τιδήποτε και αν λέγαμε δεν θα ήταν αρκετό για να εκφράσει το μέγεθος των συμφορών που από δυο ετών έχουν συμβεί σε θάρος μας. Είναι γνωστό ότι το Ελληνικό έθνος έρχεται δεύτερο στη σειρά σαν στύλος του Συντάγματος και ότι συντελεί κατά τον πειό πολύτιμο τρόπο στην ευημε-

ρία της Οθωμανικής πατρίδος.

«Έχουμε το δικαίωμα να ρωτήσωμε τι έχουμε κάνει εμείς οι Έλληνες Οθωμανοί υπήκοοι για να γίνονται αυτοί οι διωγμοί σε θάρος μας; Ο χαρακτήρας των Ελλήνων Οθωμανών σαν νομοταγών πολιτών δεν ημπορεί να αμφισβητηθεί. Μας είχαν υποσχεθεί ότι τα δικαιώματα μας δεν θα θίγονταν. Μολαταύτα ψηφίσθηκαν νόμοι με τους οποίους εκκλησίες, σχολεία και νεκροταφεία που ήταν δικά μας αφαιρέθηκαν από μας και δόθηκαν σε άλλους. Ιερείς και δάσκαλοι φυλακίζονται, πολίται δέρνονται, από παντού ακούονται θρήνοι και οδυρμοί.

Με πόση χαρά εμείς οι Έλληνες Οθωμανοί είχαμε πανηγυρίσει την ανατολή της 10ης Ιουλίου! Με πόσο ζήλο είχαμε παρει μέρος στην εκστρατεία του Απριλίου του 1909! Με πόσες ελπίδες αποβλέπομε και σήμερα ακόμα στο μέλλον αυτής της χώρας! Είναι δική μας και καμμία δύναμη δεν είναι ικανή να μας χωρίσει απ' αυτή.

«Οι Έλληνες αποτελούν μια δύναμη μέσα στην Τουρκία: μια ηθική και υλική δύναμη. Δεν ημπορούν οι συμπατριώτες μας Τούρκοι ν' αγνοούν τη δύναμη αυτή. Πότε θάρθει η μέρα εκείνη που θα επέλθει πλήρης συμφωνία ανάμεσα στα δυο έθνη; Τότε μόνο θα βαδίσουν προς την πρόοδο χέρι με χέρι και η Τουρκία θα φτάσει στο ύψος που της αξίζει».

Στις 11 Δεκεμβρίου 1910 έγραφα στο ημερολόγιο μου:

«Πολυάριθμες συλλήψεις. Σε μερικές πόλεις όλοι οι σημαίνοντες πολίτες ρίχτηκαν στις φυλακές.

«Διαδοχικές δολοφονίες κοινοταρχών μέρα μεσημέρι μέσα στους δρόμους. Έτσι σκοτώθηκαν πενήντα σημαίνοντες Βούλγαροι και πολλοί Έλληνες.

Οι εξής αριθμοί δόθηκαν σε μια έκθεση που έγινε στο Τουρκικό Κοινοβούλιο και επιβεβαιώθηκαν επί τόπου:

«Στην Υποδιοίκηση (σαντζάκ) Σκοπιών 1104 άτομα μαστιγώθηκαν στον Νομό Μοναστηριού μαστιγώθηκαν 285 άτομα στη Θεσ/νίκη 464 (απ' τους οποίους 11 απέθαναν και 62 έμειναν ανάπηροι). Στις επαρχίες του Γενιτζέ - Βαρδάρ, Γευγελής και Βοδενών μαστιγώθηκαν 911 άτομα.

«Όλες οι φυλακές είναι γεμάτες από

Χριστιανούς πολλοί έφυγαν στη Βουλγαρία και χιλιάδες άνδρες, γυναίκες και παιδιά κρύβονται στα βουνά».

Αυτή ήταν η κατάσταση των πραγμάτων δυο χρόνια μετά την κήρυξη του Συντάγματος και η κοινή συμφορά που βρήκε τους Έλληνες, Βουλγάρους και Σέρβους τους ανάγκασε να ενωθούν και να κηρύξουν τον Οκτώβριο του 1912 τον πρώτο Βαλκανικό πόλεμο, κατά τον οποίο οι Τούρκοι είχαν εκδιωχτεί πραγματικά έξω απ' την Ευρώπη, ώσότου Χριστιανοί πολιτικοί των Μεγάλων Δυνάμεων τους ξανάφεραν πίσω. Η Τουρκική δύναμη πάντοτε στηρίχτηκε στη διαίρεση μεταξύ των Χριστιανών και στη βοήθεια εκ μέρους των ιδίων.

Στην τουρκόφιλη εφημερίδα «Progrès de Salonique» που εκδιδόταν τότε στη Θεσ/νίκη στη Γαλλική γλώσσα, δημοσιεύτηκε ένα άρθρο, το οποίο εκφράζει τα συναισθήματα των λαών της Ανατολής τα οποία και επιδεινώθηκαν σοβαρά από τότε (22 Ιουλίου 1910). Αυτό που τότε ήταν μια απλή φωτιά υπάρχει τώρα μεγάλη πιθανότητα να γίνει μια γενική ανάφλεξη εξ αιτίας της απαίσιης δυνάμεως του Μουσταφά Κεμάλ, για την ανάπτυξη της οποίας συνετέλεσαν Χριστιανικές δυνάμεις:

«Μέσα σε τρία χρόνια», έλεγε το άρθρο εκείνο, «η Ανατολή εξέπληξε τον πολιτισμένο κόσμο κατά θαυμαστό τρόπο δυο φορές και απ' τα δυο άκρα της: την πρώτη φορά με τη μεγάλη νίκη που κέρδισαν οι Ιάπωνες εις βάρος του πιο ισχυρού απ' τους λαούς της Δύσεως και τελευταία με τη θαυμαστή επανάσταση που έγινε στην Τουρκία! Πραγματικά αποτελεί θαύμα αυτό που συντελείται σήμερα! Δεν ημπορεί να συγκριθεί η σημερινή Ανατολή με την Ανατολή όπως ήταν πριν δέκα χρόνια. Το πιο περίεργο είναι ότι η Ανατολική αυτή κίνηση επήρε τη μορφή δυο χωριστών ρευμάτων, τα οποία ξεκινώντας απ' τα δυο άκρα της Ανατολής τείνουν να συναντηθούν και το σημείο της συναντήσεως των θα είναι κατά πάσαν πιθανότητα η Ινδία.

«Επί κεφαλής της κινήσεως αυτής θα βρεθούν οι λαοί που ανήκουν στην ίδια φυλή — τη Μογγολική. Ο καθένας απ' αυτούς κατέχει το αναμφισβήτητο δικαίωμα στην ηθική και διανοητική επικράτηση επάνω στις μεγάλες χώρες, μέσα

στις οποίες επεκτείνεται η επιρροή των.

«Οι Ιάπωνες είναι αναμφισβήτα επί κεφαλής των λαών που έχουν για θρησκεία τους τον Βουδισμό, τη διδασκαλία του Κομφουκίου κτλ. Οι Τούρκοι, υπερασπιστές του Ισλαμισμού από πολλούς αιώνες, είναι οι αναμφισβήτητοι ηγέτες των λαών που έχουν για θρησκεία τους τον Ισλαμισμό. Γι' αυτό οι δυο αυτές κινήσεις που ξεκίνησαν απ' τα δυο άκρα της Ασίας, απ' το Βόσπορο κι' απ' το Τόκιο, επεκτείνονται διαρκώς, η κάθε μια σε κατάλληλο έδαφος που είχε προετοιμαστεί από πριν απ' την ιστορία για να το δεχτεί, γιατί, εφόσον ουσιαστικά είναι οι ίδιες η μια με την άλλη, θα ενωθούν στο σημείο που θα δισταυρωθούν για να σχηματίσουν ένα κοινό και τρομερό Ασιατικό ρεύμα. Έχοντας αυτά υπ' όψη της η Δύση νιώθει ανησυχία και ταραχή».

Αμέσως μετά την εγκαθίδρυση του Συντάγματος το πρώτο βήμα της επικρατούσης εθνικότητας ήταν να στερεώσει την εξουσία της με μέτρα καταπίεσεως, εξαναγκασμού και εξοντώσεως. Οι Τούρκοι λοιπόν ξεκίνησαν εσκεμμένα να εξαναγκάσουν όλες τις μη Τουρκικές εθνικότητες να γίνουν από άποψη γλώσσας, δικαίου, συνηθειών και από όλες σχεδόν τις απόψεις «Οθωμανοί».

Σ' αυτήν ακριβώς την πολιτική που είχανβάλει σε ενέργεια οι Τούρκοι αναφέρεται η «Νέα Αλήθεια» στην περικοπή του άρθρου της που παραθέσαμε παραπάνω. Μωρότερο σχέδιο ποτέ δεν είχε συλλάβει ο νους του ανθρώπου απ' το να αναγκάσει κανείς ολόκληρα έθνη ν' αλλάξουν τη γλώσσα τους και τις συνήθειες τους απ' τη μια μέρα ως την άλλη. Η αδυναμία της πραγματοποιήσεως του σχεδίου αυτού γίνεται πιο πολύ ολοφάνερη όταν ο αναγνώστης λάβει υπ' όψη πως ένας κατώτερος πολιτισμός προσπαθούσε να επιβληθεί πάνω σ' έναν ανώτερο. Οι Τούρκοι δεν είχαν ποτέ την πρόθεση να δώσουν ίση ελευθερία σε όλους τους λαούς που είχαν το ατύχημα να είναι κάτω απ' την εξουσία τους. Όταν απέτυχαν να «εκτουρκίσουν» τους λαούς αυτούς, όπως επεδίωκαν, δεν τους απέμεινε άλλη δυνατότητα επιλογής παρά μόνον να τους εξοντώσουν ή να τους εκδιώξουν, και δεν άργησαν να εφαρμόσουν την πολιτική αυτή.

*Καθηγητού Davis Short, History of the Near East.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ (ΣΕΛΑΜΛΙΚ) (1911)

Ένα γραφικό περιστατικό στη διαδικασία του «Εκτουρκισμού» έλαβε χώρα στη Μακεδονία τον Μάιο και Ιούνιο του 1911. Ο Μωάμεθ ο Ε' έφθασε στη Θεσ/νίκη στις 31 Μαΐου του παραπάνω έτους, επάνω σ' ένα πολεμικό, που συνοδευόταν απ' το μεγαλύτερο μέρος του Τουρκικού στόλου. Πριν λίγες μέρες είχε γίνει γνωστό ότι θα ερχόταν, γιατί η εμπροσθοφυλακή του, δηλ. ψηλοί και πλαδαροί ευνούχοι, μάγειροι κλπ. είχαν αρχίσει να εμφανίζονται και να περιφέρονται μπροστά στα μεγαλύτερα ξενοδοχεία. Η πόλη είχε σημαιοστολιστεί πλούσια και οι διάφορες κοινότητες έκαμαν επιδείξεις προς τιμήν του, ανάμεσα δε σ' αυτές οι Βούλγαροι έδειχναν ιδιαίτερο ενθουσιασμό. Επισκέφθηκε τα Σκόπια και το Μοναστήρι κι' απ' εκεί προχώρησε στην πεδιάδα του Κοσοόθου, όπου είχε λάβει χώρα η αποφασιστική μάχη που έφερε τους Τούρκους και την πανούκλα στην Ευρώπη. Εκεί στις 15 Ιουνίου του 1389 ο Σουλτάνος Μουράτ νίκησε τον ηρωικό βασιλιά των Σέρβων Λάζαρο. Η Τουρκική εκείνη νίκη, της οποίας τα ολέθρια αποτελέσματα είχαν επιπτώσεις εξ αιτίας της προδοσίας Χριστιανών συμμάχων, που υπήρξε πάντοτε η πραγματική αιτία όλων των Τουρκικών θριάμβων.

Και ο Μουράτ ο ίδιος σκοτώθηκε και μέσα στην πεδιάδα όπου βρίσκονται το απέριττο μνήμα του και ένα τζαμί για ανάμνηση του ονόματος του συνεκάλεσε ο Μωάμεθ ο Ε', που ήτ'αν μέθυσος και άθουλο και ξεμωραμένο ανδρείκελο του Νεοτουρκικού Κομιτάτου, όλες τις διάφορες φυλές της Ευρωπαϊκής Τουρκίας για ένα μεγάλο «σελμλίκ» δηλ. προσκύνημα.

Εκτός απ' τους πολίτες, μερικοί απ' τους οποίους λέγεται ότι περπάτησαν αρκετές ημέρες για να έλθουν εκεί, υπήρχαν και χιλιάδες στρατού και πολλά περίφημα συντάγματα που είχαν μαζί τους παλιές σημαίες ξεσχισμένες απ' τις μάχες. Μια

μεγάλη σκηνή στήθηκε για τον Σουλτάνο και το τεράστιο πλήθος κάθησε κατά γης. Ενώ οι ιερωμένοι απήγγελλαν τα λόγια της ιεροτελεστίας και οι χιλιάδες των προσκυνητών έσκυβον τα μέτωπα τους προς τη γη και σηκώνονταν ξανά η θάλασσα απ' τα κόκκινα φέσια υψωνόταν κι' έπεφτε ρυθμικό σαν ένα τεράστιο χωράφι από παπαρούνες που ταλαντεύονται απ' τον άνεμο.

Η ιστορία του κόσμου έχει να παρουσιάσει πολύ λίγα γραφικώτερα και εντυπωσιώτερα θεάματα από το τελευταίο αυτό προσκύνημα πάνω στην απαίσια «Πεδιάδα των Κοτσουφιών».

Παρουσιάστηκα στον Μεχμέτ (ή Μωάμεθ τον Ε') στη Θεσσαλονίκη και θα ήταν δύσκολο να φανταστώ ένα πιο πλαδαρό, οικτρό και ανόητο πρόσωπο. Τα θολά του μάτια ήταν πρησμένα από κάτω, το κάτω χείλος του έπεφτε μ' έναν γελοίο τρόπο. Η αυτοκρατορική του Μεγαλειότητα συνοδευόταν από διάφορους υποβολείς με πρόσωπα πονηρά εξευρωπαϊσμένου τύπου και ποτέ δεν άρθρωνε ούτε μια λέξη, χωρίς να γυρίσει προς έναν απ' αυτούς με μια αμήχανη έκφραση για να τον καθοδηγήσει τι να πει ή τι να κάμει. Όταν η συνέντευξη τελείωσε, ο Μεχμέτ γύρισε τη ράχη του και ξεκίνησε ν' απομακρυνθεί. Δεν είχε κάμει παρά λίγα μόνο θήματα, και ένας απ' τους υποβολείς του ψιθύρισε κάτι, οπότε κύτταξε ολόγυρα βαρύθυμα και σιγά σιγά συνέστρεψε τα χαρακτηριστικά του σε έναν απαίσιο μηχανικό μορφοσμό. Ήταν φανερό, όπως θα μπορούσε να γίνει σε μια παντομίμα, ότι του είχαν ειπεί να χαμογελάσει πριν φύγει και είχε ξεχάσει ένα μέρος του μαθήματός του.

Ο Μεχμέτ ο Ε' βρισκόταν στην πραγματικότητα σε περιορισμό σ' όλη του τη ζωή απ' τον αδελφό του, τον μεγάλο και σκληρό Αβούλ ο οποίος όπως λέγουν τον ενεθάρρυνε να πίνει κάθε μέρα απίθανες ποσότητες ρακί. Ήταν ένα παιδαριώδες και ακίνδυνο άτομο, το οποίο είχαν διαλέξει ο Εμβέρ και οι σύντροφοί του, γιατί στην πραγματικότητα είχε καταντήσει ένας θλάκας.

Το μεγάλο «σελαμλίκ» προκάλεσε δυνατή συγκίνηση στους Τούρκους με το να ανασκαλέψει τα θρησκευτικά τους συναισθήματα, είναι όμως περιττό να

πούμε ότι δεν επέτυχε πολλά πράγματα σχετικά με τον «εκτουρκισμό» του Χριστιανικού στοιχείου. Και τον ίδιο καιρό ο Ισχυρός Αβδούλ, ο περίφημος «Ασθενής» της Ευρώπης, ένας απ' τους μεγαλύτερους διπλωμάτες και δολοφόνους μέσα στην παγκόσμια ιστορία, φυλακίστηκε στην έπαυλη Αλλατίνι μαζί με μια μικρή ομάδα γυναικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΔΙΩΓΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΣΜΥΡΝΗΣ (1911-1914)

Στα 1911 μετατέθηκε στη Σμύρνη, όπου και έμεινα μέχρι τον Μάιο του 1917, οπότε οι Τούρκοι διέκοψαν τις σχέσεις τους με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Από το 1914 μέχρι το 1917 ήμουν επιφορτισμένος με τα συμφέροντα της Entente στη Μικρά Ασία και θρισκόμουν σε στενή επαφή με τον Ραχμί-μπέη, τον περίφημο και πονηρό στρατιωτικό διοικητή.

Οι Έλληνες υπήκοοι που βρίσκονταν στην Μικρά Ασία δεν ενοχλούνταν, διότι όπως μου εξήγησε ο Ραχμί-μπέης, ο βασιλιάς Κωνσταντίνος ήταν στην πραγματικότητα σύμμαχος της Τουρκίας και διότι εμπόδιζε την Ελλάδα να πάρει μέρος στον πόλεμο. Τους Ραγιάδες όμως, δηλ. τους Έλληνες Οθωμανούς υπηκόους, τους εκακομεταχειρίζοντο απαίσια. Οι άνθρωποι αυτοί ήταν οι πεπειραμένοι τεχνίτες, οι κυριώτεροι έμποροι και επιστήμονες των πόλεων και οι επιδέξιοι αγροκτηματάρηδες της υπαίθρου. Αυτοί ήταν που είχαν εισαγάγει την καλλιέργεια των περίφημων σταφυλιών Σουλτανίνας, είχαν βελτιώσει την καλλιέργεια και επεξεργασία του καπνού και έκτιζαν μοντέρνα σπίτια και θαυμάσιες πόλεις. Ανέπτυσσαν με ταχύτητα ένα πολιτισμό που στο τέλος θα είχε προσεγγίσει την κλασική εποχή της αρχαίας Ιωνίας. Εναντίον τους είχε κηρυχθεί γενικός αποκλεισμός και τοιχοκολλήσεις στα τζαμιά και στα σχολεία καλούσαν τους Μουσουλμάνους να τους εξοντώσουν. Οι Τουρκικές εφημερίδες δημοσίευαν επίσης βίαια άρθρα με τα οποία παρακινούσαν τους αναγνώστες τους για διωγμούς και σφαγές. Το προξενικό σώμα είχε μια συνεδρίαση και έλαβε την απόφαση να γίνει μια επίσκεψη

στον Βαλή και να επιστηθεί η προσοχή της εξουχότητας του σχετικά με τον κίνδυνο ότι τα άρθρα αυτά και η παρακίνηση αυτή θα μπορούσαν να διαταράξουν την ησυχία μιας ειρηνικής επαρχίας.

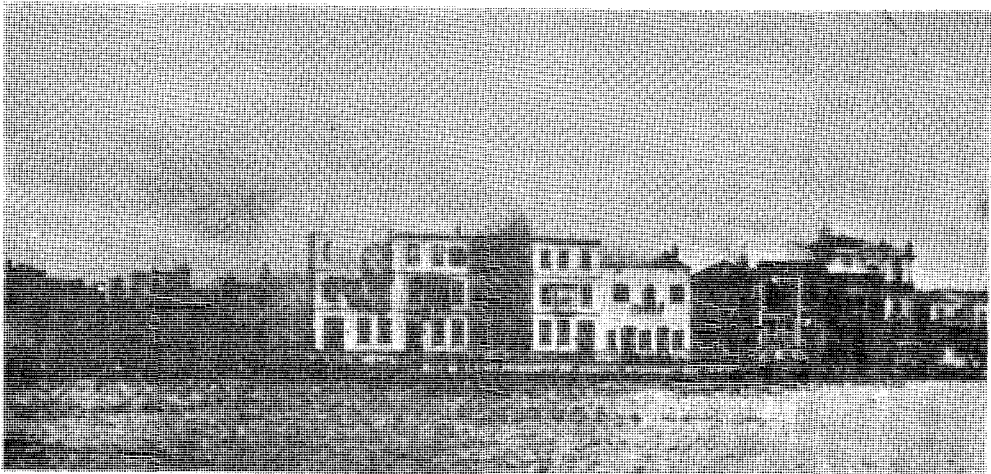
Οι πρόξενοι επισκέφθηκαν τον Βαλή, με εξαίρεση τον Γερμανό αντιπρόσωπο, που προφασίσθηκε πως δεν μπορούσε να συμπράξει σε ένα τέτοιο διάθημα χωρίς τη ρητή εξουσιοδότηση της κυβερνήσεως του. Η στάση αυτή του Γερμανού διπλωμάτη σχετικά με το ζήτημα αυτό αποτελεί μια ακόμα επιβεβαίωση της εκδοχής, ότι η Γερμανία ήταν σε μεγάλο βαθμό συνένοχος της συμμάχου της Τουρκίας στην υπόθεση των εκτοπίσεων και των σφαγών των Χριστιανών. Πράγματι δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι η Γερμανία ενέπνευσε την εκδίωξη των Ελλήνων Οθωμανών υπηκόων της Μικράς Ασίας την εποχή εκείνη, σαν ένα απ' τα προκαταρκτικά μέτρα για τον πόλεμο που προετοίμαζε.

Η θηριώδης εκδίωξη και η τρομοκράτηση με βιαιότητες και δολοφονίες των ραγιάδων κατά μήκος των παραλίων της Μικράς Ασίας, οι οποίες δεν είλκυσαν την προσοχή που άξιζαν, έχουν την καθαρή σφραγίδα ενός πολεμικού μέτρου, που επέβαλε δήθεν η «πολεμική ανάγκη» και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι - Τούρκοι και Γερμανοί ήταν σύμμαχοι σ' όλη τη διάρκεια του πολέμου και βρίσκονταν σε πλήρη συνεργασία μεταξύ τους. Μια έρευνα του ζητήματος αυτού μπορεί να βρει κανείς στο υπ' αριθμ. 3 δημοσίευμα της Ελληνοαμερικανικής Ενώσεως του 1918, μέσα στο οποίο αναφέρεται ότι ενάμισυ εκατομμύριο Έλληνες εκδιώχθηκαν απ' τις εστίες τους στη Θράκη και Μικρά Ασία και ότι το μισό απ' τους πληθυσμούς των περιοχών αυτών εξοντώθηκε απ' τις εκτοπίσεις, τις βιαιοπραγίες και την πείνα.

Τα βίαια και εμπρηστικά άρθρα των Τούρκικων εφημερίδων, που αναφέραμε παραπάνω, δημοσιεύτηκαν απροσδόκητα και χωρίς καμιά αιτία. Είχαν «εμπνευστεί» τόσο πρόδηλα από τις Τούρκικες Αρχές ώστε είναι ν' απορεί κανείς πως ακόμα και οι αμαθείς Τούρκοι δεν το κατάλαβαν αυτό. Είχαν κυκλοφορήσει και φτηνές λιθογρα-

φικές εικόνες ακόμα, που είχαν γίνει με το πιο αδέξιο και πρωτόγονο τρόπο και αποτελούσαν προφανώς τοπικά προϊόντα. Οι εικόνες αυτές παρίσταναν Έλληνες που κατατεμάχιζαν θρέψη Τούρκων ή έσχιζαν τις κοιλιές έγκυων γυναικών Μουσουλμανίδων και διάφορες άλλες εντελώς φανταστικές σκηνές που δεν στηρίζονταν σε

κανένα πραγματικό γεγονός ή έστω σε οιαδήποτε κατηγορία. Οι εικόνες αυτές αναρτήθηκαν στα τζαμιά και στα σχολεία. Η εκστρατεία αυτή έφερε αμέσως τους καρπούς της και ώθησε τους Τούρκους σε σφαγές, πράγμα που δεν τους ήταν καθόλου δύσκολο να κάμουν.

Η Σύμρνη στην άκμη της πυρκαϊάς.